

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εν τῷ λαῷ ὑπάρχει ἄλλα
δειξὴ πὺς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθειαν—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυ-
μικοὺς τῆς καλῆς.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 1 ΤΟΥ ΝΟΕΒΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 364

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Δραματική παραγωγή.
ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ. Ὁμάρ Καγιόμ.
Α. Κ. Ὁνειρο.
Γ. ΒΑΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ. Πῶς νὰ βγῆι;
ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ. Βιβλιογραφία (Ἐπιθ. τῶν Κοιν. καὶ
Νομ. ἐπιστημῶν).
ΙΔΑΣ. Σακευτική (συνέχεια).
Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ. Τὸ ζήτημα τῆς Ἀνατολῆς (τέλος).
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΪΤΗΣ. Σπασμένες ψυχὲς (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜ-
ΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΟΝΕΙΡΟ

Εἶδα πῶς ξανακατέβηκα στὴν Ἑλλάδα, καὶ
πῶς ἅμα ἄραξε τὸ βαπόρι στὸν Πειραιᾶ, ἀνεβή-
κανε σιγὰ σιγὰ καὶ παρουσιάστηκαν ἔμπροστά
μας πολὺ συσταζόμενα κ' εὐγενικὰ οἱ βαρκά-
ρηδες. Καὶ σὰ διαλέξαμε ὁ καθὲς ἐπιβάτης καὶ
ἀπὸ ἓνα βαρκάρη, μᾶς ἐβγαλαν ἔξω στὸ Τελω-
νεῖο. Καὶ τόσο, λέει, μού ἄρεσε τὸ καλὸ τους
τὸ φέροισμο, ποὺ ἐβγαλα κ' ἔδωσα δυὸ δραχμὲς
τοῦ βαρκάρη μου. Κ' ἐκεῖνος, λέει, μού εἶπε,
"Ὅχι, Κύριε, μιὰ δραχμὴ εἶναι ὁ ναύλος. Καὶ
μοῦδωσε πίσω τὴν ἄλλη δραχμὴ.

Καὶ σὰ φέρανε, λέει, τὰ πράματά μου μπρο-
στὰ στοὺς ἀνθρώπους τοῦ Τελωνεῖου, μὲ ρώτηξε
ἓνας τους ἂν ἔχω τίποτε ποὺ πλερώνει δασμὸ.
Καὶ τοῦ ἀπάντησα πῶς ἄλλο δὲν ἔχω παρὰ τὰ
ροῦχα μου, ποὺ εἶταν κ' ἡ ἀλήθεια. Κι αὐτὸς,
λέει, τὸ κατάλαβε ἀμέσως πῶς ἔλεγα τὴν ἀ-
λήθειαν, σημάδεψε τὰ πράματα μὲ τὴν κλωστιά,
καὶ τάρφικε καὶ παράσανε. Ὑπέφα τότες νὰ
τονὲ φιλοδιωρήσω κ' ἐτόυτον, μὰ μὲ πολὺ εὐγε-
νικὴ περηφάνεια ἀρνήθηκε νὰ δεχτῆ.

Βγήκα κατόπι καὶ πήγα στὸ Σταθμὸ. Πά-
στρα ἐκεῖ καὶ τάξη ποὺ δὲν τὰ εἶχα παρατηρή-
σει τώρα καὶ δυὸ χρόνια στὸν ἕπνο μου. Καὶ
θέλοντας νὰ πάω σὲ κάποιον μέρος δὲν τὸ βρήκα,
λέει, καθὼς ἄλλοτε ἀπὸ τὴν μυρουδιά, παρὰ ἀπὸ
τὴν ἐπιγραφὴ ποὺ εἶχε ἀπέξω.

Καὶ σὰν μπήκα, λέει, στὸ τραῖνο καὶ ἀνέ-
βαινα κατὰ τὴ μενεξεδένια τῆ χώρα, παρατη-
ροῦσα πῶς οἱ ρεκλάμες μὲ τὰ μεγάλα τὰ γράμ-
ματα ἔξω στοὺς τοίχους τῶ δρόμων καὶ σπιτιό-
τοπων εἶταν τώρα ὄχι μόνον κανονικὰ χαραγμέ-
νες, μὰ καὶ μ' ὀρθογραφία ἄλλες! Κ' ἔλεγα μὲ
τὸ νοῦ μου πῶς ἔρχως ἄλλο ἄρχισε πιά ὁ κο-
σμάκης μας νὰ ντρέπεται τὴν τσαλαβουτιά.

Σὰν ἔφτασα, βγήκα, λέει, ἀπὸ τὸ τραῖνο καὶ
τράβηξα σὲ μιὰ ἀπὸ τίς μεγάλες Πλατεῖες.
Εἶδα στὴ μέση δυὸ τρεῖς μεγάλους μαρμάρινους
ἀδριάντες καὶ σίμωσα νὰ τοὺς καλοδῶ. Δὲν

μπορῶ νὰ θυμηθῶ ποιανῶν εἶταν οἱ ἀδριάντες,
θυμοῦμαι ὅμως πολὺ καλὰ πῶς ἡ ἐπιγραφὴ
τοὺς εἶτανε καθάρια ρωμαϊκὴ καὶ πῶς ἔλεγε
κάτι γιὰ μιὰ παλιὰ προφητεία τοῦ σοφοῦ τοῦ
Κρουμπάχερου.

Θυμοῦμαι ἀκόμα πῶς ἡ ἀνακάλυψή μου
αὐτὴ τόσο μὲ συγκίνησε, ποὺ ζήτησα νὰ κα-
θίσω, νὰ συναφέρω, καὶ πήγα, λέει, καὶ κάθισα
σ' ἓνα καφενεῖο ἀπὸ τὰ σπουδαῖα. Βρήκα ἐκεῖ
μαζεμένους κάποιους ἔξοχους κυρίους, μάλιστα τῆς
πολιτικῆς, τῆς φιλολογίας καὶ τῆς τέχνης.
Σιωπὴ ὄλοι τοὺς! Μήτε συζήτηση, μήτε εὐ-
κολα, μὰ μήτε καὶ δύσκολα καλαμπούρια, μήτε
νοστιμιές. Σὰ νὰ συλλογιόντανε ὄλοι τοὺς! Καὶ
μήτε συλλογιόντανε κουνώντας ἀκατάπαδα τὸνα
πόδι κρεμασμένο ἀπὸ τᾶλλα, ἢ φιλοσφουρίζοντας,
παρὰ μνήσκανε ἀκίνητοι, καὶ μόλις ἔβλεπε κά-
ποια ζωὴ, στὴν ὄψη τους ἢ κάποιον χαμόγελο,
ὅταν ἀποκρινόντανε σὲ ρώτημα κανενὸς πλαγι-
νοῦ, ἢ τοῦ λέγανε τίποτις. Τέλειωναν τὸ τσι-
γάρο ἢ τὸν καφέ τοὺς, καὶ σ' ἐκκλόνουνταν ἓνας
ἓνας καὶ πηγαίνανε, λέει, στὴ δουλειά τους,
ἐπειδὴ ἡ ὥρα εἶτανε τότες.

Καὶ σὰ βγήκα, λέει, ἀπ' ἐκεῖ, ξεκίνησα
κατὰ τὴ Βουλί. Ζήτησα νὰ μπῶ, καὶ δὲ μὰφι-
νανε δίχως ἄδεια. Πῶς μπήκα μέσα δὲν ξέρω,
ὅσα βρέθηκα ὅμως μέσα σὰ νὰ στενοχωρήθηκα,
ἐπειδὴ ἐκεῖ ποὺ περίμενα διασκέδαση μὲ κα-
νένα ἀπ' ἐκεῖνα τὰ θεατρικὰ πανηγύρια ποὺ ἤ-
ξερα, εἶδα καμιά τριανταρὰ νοικοκυρέους ἀπὸ
τὴ μιὰ, καὶ καμιά σαρανταρὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη,
καὶ συζητοῦσανε ἡσυχα καὶ σοδαρά, τί θαρρεῖτε;
Νόμους γιὰ νὰ παιδεύονται ὅσοι δέρνουνε γά-
τες, γαδάρους, καὶ τέλος κακοποιῶνε παντῆς
λογῆς ζωντανά. Πάει νὰ πῆ, εἶπα πάλε μὲ τὸ
νοῦ μου, ἐγιναν ὄλοι οἱ νόμοι γιὰ τοὺς ἀνθρώ-
πους, καὶ νομοθετοῦνε τώρα καὶ γιὰ τὰ Ἑλλη-
νικὰ τὰ ζῶα, ποὺ ἂν εἶχανε τρόπο, πρῶτα
πρῶτα αὐτὰ θὰ μεταναστεῦνανε στὴν Ἀμερικὴ,
νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ τὴν τυραννίαν.

Καὶ τῶνόντις, ὅταν ξαναβγήκα καὶ πήγα,
λέει, σὲ Ξενοδοχεῖο νὰ φάω, καὶ πήρα ἐφημε-
ρίδα νὰ κοιτάξω τὰ νέα Ἰσλαμὲ νὰ τοιμαστῆ τὸ
φαιὶ, ἄφησε ποὺ μού φάνηκε σὰν πιδ κωνοικὴ,
ὁμοίμορφη καὶ ὁμοίοτυπη ἢ ρωμαϊκὴ τῆς ἢ
γλώσσα, μὰ καὶ τὸ ὕλικό τῆς μοῦδαρχνε βαθιές
καὶ πολυσήμαντες ἀλλαγές. Κύριο ἄρθρο, λό-
γου χάρι, γιὰ τὰ ποτελέσματα ποῦφερε στὸν
τόπο ἢ στρατιωτικὴ ἢ προπαίδεια ἄλλο, γιὰ τὴ
συμμαχία ποὺ ἐγινε μὲ τὸν Τούρκο, ὑστερ' ἀπὸ
τὸ μάθημα ποὺ τοῦ δόθηκε (στεριάς ἢ πελάγου,
δὲ θυμάμαι) κατόπι, κρίση Ἐπιτροπῆς ποὺ ἐ-
τάζε κάποιον καινοβρία ὑγειονομικὰ συστήματα.
Ἵστερα, στατιστικὴ ἐνὸς μηνὸς κακουργήματα
μὲ μονάχα ἓνα μαχαίρωμα, κ' ἐκεῖνο ἀπὸ ἓναν

τρελλό. Τέλος, καὶ αὐτὸ τὸ θυμάμαι: πιδ ἔλαστερα
ἀπ' ἔλα, μελέτη γιὰ τὸ τεράστιο κέρδος ποῦ-
φερε στὸν τόπο, κέρδος ἀπὸ καιρὸ καὶ πλοῦτο
(ποῦ σημαίνει τὸ ἴδιο), ἢ κατάργηση τῆς ἀρ-
χαίας γραμματικῆς στὰ Σιολεῖα, τώρα καὶ ξέρω
γὰ πῶσα χρόνια. Κι ἔλα αὐτὰ, καθὼς εἶπα,
γραμμένα σὲ γλώσσα κροῦσταλλο, καὶ ἀπὸ τοῦ
«Νουμά» κάποιον πιδ καθάρια δημοτικὴ.

Καὶ θυμοῦμαι ποὺ ἔφαγα τὸ φαῖ μου μὲ
πολλὴ ὄρεξη ὑστερ' ἀπ' ἐκεῖνο τὸ διάβασμα.

Κ' ὑστερα ἐβγαίνα, λέει, νὰ τραβήξω κατὰ
τὸ Πανεπιστήμιο, νὰ δῶ τί διδάσκουν τώρα ἐκεῖ.
Καθὼς λοιπὸν περπατοῦσα συλλογισμένος, πα-
ρατήρησα νόστιμο καὶ σεμνὸ κορίτσι νὰ περνᾶ,
κ' ἓνας κάποιος, ποὺ φαίνοντανε σὰ νιοφερμένος,
τοῦ μίλησε κάπως ἀδιάντροπα. Ἄξαωνα, νὰ σου
ἓνας ἀστυφύλακας καὶ τὸν παίρνει ἀπὸ τὴν ἀ-
μασκάλη καὶ φεύγει.

Ἐκεῖ ἀπάνω μὲ ζυγώνει κάποιος ἀγνωστος,
ποὺ μὲ μισογνώριζε ὅμως αὐτὸς, καὶ μού ἀνοι-
γει κουθέντα. Δὲ μὲ ρώτηξε ὅμως, καθὼς συνει-
θίζουν ἐκεῖ, μήτε ἀποποιθεῖ ἐρχομαι, μήτε γιὰ
ποῦ ταξιδεύω, μήτε πῶσα κερδίζω τὸ χρόνο,
παρὰ μού ξήγησε πῶς νὰ μὴν ἀπορῶ μ' αὐτὸ
τὸ περιστατικὸ ποῦ εἶδα, ἐπειδὴ τώρα μήτε νὰ
φτύνουνε στὸ δρόμο οἱ διαβάτες δὲν τὸ συχωρ-
νάει ἢ ἀστυνομία.

— Βλέπω, τοῦ εἶπα, καὶ γενήκανε στὸν
τόπο κάμποσες ἀλλαγές. Ἔτσι, σὰ νὰ μυρξῶ
ἀληθινὸ ἀνθρωπισμὸ. Μὰ δὲ μού λέτε, πῶς ἐγι-
ναν ὅλα αὐτὰ; Τάχα τὸ Κίνημα τῶν Ἀξιωμα-
τικῶν ἐκεῖνο...;

— Τίποτα! Μοῦ ἀπολογιέται ὁ ξένος. Αὐτὸ
εἶταν ἴσως ἓν' ἀπὸ τὰ πρῶτα σημάδια. Τὸ κα-
θαυτὸ τὸ Κίνημα στάθηκε ὁ περιήρημος ὁ «Σύν-
δεσμος τῶν Νέων». Ἔτσι τονὲ λέγανε τότες.

— Μπᾶ! Τί «Σύνδεσμος»;

— Νά, ἐνωθήκανε πρῶτα πρῶτα μερικοὶ
νέοι ἀπ' ἐκείνους ποὺ γράφανε ἢ διαβάξανε νεω-
τεριστικὲς ἰδέες, καὶ στὸ «Νουμά» καὶ ἄλλου,
καὶ κηρύξανε εἶδος καινοβρία Βαγγέλιο, κοινω-
νικὸ, πολιτικὸ, γλωσσικὸ, ἂν ἀγαπᾶς καὶ ὀργι-
σκευτικὸ. Ὁξω καὶ ἔξω ἀνατροπὴ. Δὲς κ' ἔθα-
ζαν αὐτοὶ τὸ προζῆμι. Μονάχο του ὅμως αὐτὸ
τὸ προζῆμι μποροῦσε καὶ νὰ ξυνοῖ. Δὲ σὺφερνε.
Βρέθησαν τότες κάμποσοι πολῖτες ἀπ' ἐκείνους
ποὺ ξέρανε πῶς πηγαίναμε στραβὰ καὶ τὰ βλέ-
πανε, ὅμως τὸ ρίχτανε στὸ βαρὺ. Δὲν τοὺς πο-
λυμέμελε. Ὅταν εἶδαν λοιπὸν αὐτοὶ πῶς τὸ κί-
νημα τῆς νεολαίας ἐπαίρνε δρόμο, ἀπὸ φόβο
μὴν τοὺς συνεπάρη καὶ χάσουν αὐτὰ καὶ κα-
λάθια, βαλθήκανε νὰ τοὺς κατηχήσουνε μὲ τὸ
καλὸ καὶ νὰ τοὺς βάλουνε σὲ πρακτικώτερο
δρόμο. Γενήκανε σιγὰ σιγὰ ἓνα, καὶ αὐτὸς ὁ συ-
δασμὸς ὀνομάστηκε «Ὁ Σὺλλογος τῆς Συνέρ-»